

Кібік О.М.

доктор економічних наук, професор

Сіянко П.В.

здобувач третього освітньо-наукового рівня

Національний університет «Одеська юридична академія»,

м. Одеса, Україна

РІВНІ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ВІДПОВІДАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В ПРОЄКТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

У сучасній економіці, що розвивається під впливом глобальних кризових і трансформаційних процесів, бізнес дедалі більше орієнтується не лише на прибуток, а й на довгострокову соціальну й екологічну стійкість. Така зміна формує потребу посиленні уваги до питань забезпечення відповідального управління, що інтегрує принципи сталого розвитку в усі етапи життєвого циклу бізнес-проектів.

Відповідальне управління як цілісна управлінська філософія поєднує підходи корпоративної соціальної відповідальності, ESG-концепцію та ціннісно-орієнтоване лідерство. У контексті проєктного менеджменту принципи відповідального управління формують нову управлінську культуру, що базується на етичності, прозорості, інноваційності та врахуванні інтересів усіх стейкхолдерів [1].

Інтеграція принципів відповідального управління в бізнес-проекти має відбуватися на рівнях, якими є:

- на стратегічному рівні передбачається інтеграція принципів сталості у фундаментальні документи, якими є корпоративна місія, бачення, цінності, стратегія розвитку, політика управління ризиками тощо [2]. На цьому рівні формується основа для системного впровадження відповідального управління у всі сфери діяльності. Компанії мають переорієнтувати свої стратегічні пріоритети від короткострокової прибутковості до довгострокової створюваної цінності для стейкхолдерів. На цьому рівні важливими є визначення ESG-цілей у стратегічних планах (зниження вуглецевого сліду, гендерна рівність, прозоре корпоративне врядування), інституціалізація принципів сталого розвитку через внутрішні стандарти, кодекси етики, політики корпоративної відповідальності, управління ризиками сталості, що охоплює оцінку екологічних, соціальних і репутаційних ризиків при прийнятті стратегічних рішень, формування корпоративної культури відповідальності, орієнтованої на партнерство, відкритість і прозорість тощо;

- на організаційному рівні реалізується впровадження управлінських практик, що забезпечують відповідальну поведінку персоналу й ефективну комунікацію між усіма рівнями корпоративної структури [3]. Необхідним є створення внутрішніх систем корпоративної етики – кодексів поведінки, етичних комітетів, процедур антикорупційного контролю, запровадження механізмів прозорості комунікації (внутрішніх платформ для зворотного зв'язку, звітності перед працівниками, клієнтами та громадами), формування мотиваційних систем, що стимулюють участь персоналу у соціально та екологічно значущих ініціативах, а також розвиток інклюзивного управління персоналом, що забезпечує рівні можливості, гендерний баланс і підтримку професійного зростання. Такий підхід сприяє формуванню внутрішнього середовища, де соціальна відповідальність стає не зовнішньою вимогою, а органічною частиною корпоративної культури.

- на операційному рівні принципи відповідального управління реалізуються через практичні механізми впровадження сталих бізнес-процесів, що передбачає застосування конкретних інструментів для мінімізації негативного впливу бізнесу на довкілля та суспільство з одночасним підвищенням його ефективності. Основні напрями включають екологічний менеджмент (впровадження систем екологічного аудиту, управління відходами, енергозбереження, раціонального використання ресурсів), оцінку соціального впливу проєктів для аналізу наслідків управлінських рішень для громад і працівників, аудит сталого розвитку (періодичну оцінку екологічних і соціальних показників діяльності компанії),

«зелені» інновації (розробку екологічно безпечних продуктів, перехід на відновлювані джерела енергії, впровадження «чистих» технологій) та циркулярні бізнес-моделі, що базуються на принципах повторного використання, утилізації та скорочення відходів. Завдяки цьому операційний рівень стає практичним інструментом реалізації корпоративних стратегій сталості;

- аналітичний рівень забезпечує моніторинг, оцінювання та контроль реалізації принципів відповідального управління. Він базується на використанні сучасних цифрових технологій, аналітики великих даних (Big Data), систем бізнес-аналітики (BI) та інструментів ESG-оцінювання. Його ключові компоненти включають розробку системи показників ефективності, що відображають екологічні, соціальні та управлінські результати діяльності; автоматизацію звітності через цифрові платформи ESG-monitoring, які дозволяють відстежувати динаміку показників сталості в реальному часі; використання прогнозної аналітики для оцінки потенційних ризиків і сценарного планування; проведення порівняльного аналізу з лідерами галузі щодо рівня корпоративної відповідальності; формування аналітичної бази для стратегічних рішень, що забезпечує зв'язок між результатами моніторингу та плануванням майбутніх проєктів. Аналітичний рівень є «інтелектуальним ядром» системи відповідального управління, що забезпечує її прозорість, адаптивність і здатність до постійного вдосконалення.

Інтеграція етичних та ESG-принципів у практику проєктного менеджменту дає змогу підвищити репутаційний капітал бізнес-структури, посилити довіру інвесторів і суспільства, забезпечити сталу прибутковість у довгостроковій перспективі. Вона сприяє зменшенню операційних ризиків, підвищенню ефективності командної взаємодії, розвитку інноваційної культури та формуванню соціально орієнтованої бізнес-екосистеми.

Важливою передумовою реалізації принципів відповідального управління є підготовка управлінських кадрів нового типу – лідерів, які мислять системно, приймають рішення на основі етичних критеріїв і здатні інтегрувати соціальні та екологічні аспекти у бізнес-процеси. Необхідним стає формування міждисциплінарних програм у закладах вищої освіти, які поєднують знання з управління, екології, економіки та корпоративної етики.

Таким чином, інтеграція принципів відповідального управління в проєкти розвитку бізнесу – це не лише тренд, а стратегічна вимога часу. Вона дозволяє бізнес-структурам перетворювати соціальну відповідальність на джерело інновацій, довіри та конкурентних переваг. Такий підхід формує нову управлінську логіку – бізнес як учасник сталого розвитку, який не просто реагує на виклики середовища, а активно формує його майбутнє.

Література:

1. Відповідальна поведінка бізнесу: рекомендації. Укладачі: Зінченко А., Деркач Т., Саприкіна М. Київ: Видавництво «Юстон». 2017. 33 с.
2. Кузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Угольнікова О.З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. № 2 (6), 2021. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25482/nzmened-56-64.pdf>.
3. Селіверстова Л.С., Лосовська Н.В. Підходи до формування організаційно-економічного механізму управління соціальною відповідальністю бізнесу. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 13–16.